

Joseph Yerly, patoisant

Autor(en): **Yerly, Joseph**

Objektyp: **Article**

Zeitschrift: **Le nouveau conteur vaudois et romand**

Band (Jahr): **88 (1961)**

Heft 11

PDF erstellt am: **11.09.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-232531>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Pages fribourgeoises

Joseph YERLY, patoisant

Voici l'allocution mortuaire émouvante qui fut prononcée par Francis Brodard, en l'église de Treyvaux, lors des funérailles de Joseph Yerly :

Mèdamè, damejalè, chinyà, brâvè dzin, mè j'êmi,

Lé d'amon, chu la dêrire rêrintse de la Konbê, na méjon piàrè du li a dutrè dzoa.

On chi malé l'a rêvintâ le palyi è lè j'ojalè frè kôvâ dè chti furi.

Portyè le Molèjon lya-the rêbetâ chon totyè è lè frithè lou manti byan ?

On deré k'èchprè, l'an volu katyi lè hya di vani, rounyi le piéji de la poya i dzoune j'êrmalyi et i bouébo dè tsalè.

Portyè ?

Pêchke na charièta byantse lè jou prêcha ou fenèthri dou Mont, la charièta ke balyè le chunyo de la mouâ din la méjon.

Pêchke la chètse avui cha fô ke léchè rin dè kotè la fiè na koutalâ ou bi dou kâ di j'êmi dou patê.

Chi ke lè jou vijâ, ke lè tsejê, lè chi ke no piàrin tréti : Dzojè Yerle dou Mont.

Le capitaine lè mouâ ! Lè mouâ adon ke tinyé adi la piathe dou chapi i rachenè prèvondè, i brantsè ke ch'èlêrdivan adi por achothâ le tropi.

E ha mouâ la techâ na têla chonbra chu to le palyi dou patê frèbordzê.

I chinbyè ke la yê la ratinyê le chohyo dou tin po balyi l'èmoda de na pye grôch'oura, dou kou dè tenêvro ke l'a trochâ le chapi chu cha fonda in èkovin l'êrba dou patheriâ.

I no chinbyè vère l'èthêla dou falyé portâ le dyu, l'élye biochi batre l'âla in chè chôvin kontre le vani.

On chinbyè oure la Charna piorâ in dèkucherin che n'onda chu lè pèrè, le bi tropi tyako-nê fére na bramâye èthrandze kemin na pyinte dè bènête.

In dejin kotyè deri mo ou capitaine, on deri l'adyu in patê, vo deré bin : piakâdè dè piorâ che chè kapâbyo dè le fére mimo.

Dzojè dou Mont, mon brâv'êmi, kan vo j'é yu po le dêri yâdzo, kutyi chu le ban, biévo, lè j'yè hyou, lè man dyintè outoua d'on tsapalè, lé chintu ôtyè mè gonhyâ lo kâ è mè molyi lè j'yè.

Lé chintu k'on vudyo irè fê, ke na pèrda ke nion châ mèjerâ lè tsejète chu le palyi ke vouètè kontre le Molèjon. M'a chinbyâ ke le capitaine voli dre onkor' ôtyè... è portan, portan to t'irè de.

Irè vuthu dè chon bredzon, cha vithire, ke portâvè kemin on drapô. Chu l'èthêla brodâlye dou mandzeron, la bal' èthêla d'ouâ è la piâma d'oulye. L'èthêla di « mainteneur » dou patê è di kothemè, la piâma ke piakèrè dè dre i j'êmi dou patê chin ke le poète dou Mont trovâvè in folyatin le lêvro dou tin, in ch'arèthin chovin por akutâ le mondo di tsoujè, la tsanthon dou rialè ke dèmàrè la mocha dèvan d'alâ ch'inbortolyi din lè rëboua, le dzêrgon dou cherin ke folyatè in anyatin lè botyè. Dzojè dou Mont n'intin rin mé è no vudran l'intindre onkora. No règrètin cha konpanyi, chè konto, lè fâchè, l'ichtoâre. Avui li, to chin prenyê la forma è lè kolâ de na râlye dè Chin Martin.

Ah ! mijèrâbyo ke no chin, ke konprènyon pâ ke l'amihyâ pouèchè pâ tyâ la mouâ.

Tyâ la mouâ dè chi kâ djêmé, rêvon dou pochÿin dè vouêrdâ chin ke nouthrè j'an-hyan amâvan, dè ha vouê ke ch'inprenyê kemin ou fu dè farvâdze, dè ha piâma tinprâye a l'ê dou tin, ke puijivè din na châva djêmé prou ardinta, prou dzolyâja, dè chi l'omo k'intalyivè le patê din dou rodzo dè tsâno.

L'èkoula dou capitaine lè achebin jou fête dè rèbritsè. Hou ke l'an le kâ dè prâ amâ lou fô avi le korâdzo dè prâ chufri.

Ma lè intye li ke fô tsêrtÿi ! Le korâdzo ke rafonthâvè che n'ârma, le trovâvè ou Mont, yô cha brâva fèna intrètÿnyê lè brâjè dou folÿidzo.

Pêchke dèvan d'ithre l'êmi, l'èkrivin, le poète, le capitaine irè chènÿa. Vouê, chènÿa de na bala kobyâ dè j'infan k'amâvè, ke l'amâvan, ke le piâron, père-gran de na bala korna dè piti j'infan. Père-gran è portan, i chinbyè ke la fô la fê na koutalâ din le fromin vè, din l'êrba tru tindra. Le capitaine, le chènÿa parechi vidzo, dzouno d'èchpri, budzo d'èchÿin, pyin de na fouârthe to gran rênoualâye por apolyi lè balè moudè lè bounè kothemè ke fan a tsantâ la têra d'intÿe-no. E ora, piakâdè dè rêvoudre lè bredzon, rêchalyidè lè dzakilyon, le patê la pâ mé le drê dè muri, Dzojè dou Mont ly a èlêrÿi le tsemin. I no dèvejèrè onko grantin avui le Tsandèlè dè loton, la Voudêja de la Bôma è tan dè j'ôtrè balè pithè.

Mon Dyu ! lè bouênè dè vouthra mijèrikouârda chon pâ dè chti mondo. Kontâdèli chè fôtè kemin vo li fê po Madeleine è po le lâre ke vo j'a tinyê konpanyi chu la krê, kemin no vo dèmandèrin dè le fère por no.

Chovinyidè vo ke Dzojè, vouthron charvetâ la prou travalyi a no mothrâ lè balè tsoujè ke vo j'i fê po vouêrdâ le palyi è lè j'êrmalyi.

E vo, gran Chin Piéro, patron dè Trivô, dè chi mohÿi yô Dzojè dou Mont la prou chovin pojâ cha tâtse fête dè bon è dè kroulyo momin, no vo dèmandin tyè on

toua dè hyâ, rintÿè na bête a la pouârta dou paradi.

Nouthra Dona dè Prâbou ke Dzojè dou Mont portâvè din chon kâ, li chufi tyè d'on fi dè vouthra retha po chè krÿtyi din la hyartâ dè vouthra grâthe. Chôpié, rêfoujâ dè li pâ chi chèkoua.

Inke bâ, l'alonge màra la rindu chon gremô, lè kâ biochi chanyèron adi po la prèlyire ke dêvon a la mouâ. Dyu vulyè k'a l'onbro dou hyotyÿi dè Chin Piéro ke la chenâ trichtamin ha trèjima kobyâ, ha de la mouâ, Dzojè dou Mont trovichè la têra lêrÿire kemin l'ârma ke ch'inmodè po le bon rèpou.

Adÿu Dzojè ! Vo j'ithè jou mé tyè on capitaine po le patê è lè kothemè. Adÿu ! A rêvère a la kriÿja dè To lè chin.

La pupa

Djan d'la kuvinye fâmè na pupâ dè taba abohÿâ chu le mu dou pon dè Korbère. I vouêtè kolâ l'ivouè tot'in torayin è in moujin ma Dyu châ a tyè.

Le piti bouébo a Dzojon Môkouè vouêrdè lè tchivrè pri d'na ché, ou bè dou pon. Chti bouébelè l'è dza têrubbyo po dzuyi di toua è fère di fâchè a n'inpouârtè kô, mimamin ou réjan. In viÿin torayi Djan d'la kuvinye, le bouébo moujè intrè li :

— Inke le bon momin po n'in fère ouna a Djan le torayèri...

I ch'aproutzè dou foumyâ è to d'on kou li brâmè :

— Achÿin ! Ta pupa ke va tzère din la Charna...

— Tyè ke li-y-a ? ke li rèpon Djan.

E le piti krapotzon dè vanâ a chô dou tin ke la toraye felè kontre l'ivouè d'la Charna...

Martin.